

تمرکز بر کشورهای دارای فناوری

نایب رئیس کمیسیون صنعت و معدن اتاق تهران

آنچه در بررسی زمینه‌های حضور سرمایه‌گذاران خارجی در ایران بیش از هر مسأله‌ای مهم است و باید مورد توجه قرار بگیرد، موانع جذب سرمایه‌گذاری خارجی است. شناسایی این موانع و تلاش برای برطرف کردن آنها از جمله مهم‌ترین اقداماتی است که در شرایط فعلی باید انجام بگیرد؛ در این مسیر طبیعتاً می‌توان و باید موانع و مشکلات را به دو دسته عمومی و اختصاصی تقسیم کرد. توجه به این واقعیت ضروری است که هر کشوری برای حضور و سرمایه‌گذاری در کشورهای دیگر مجموعه‌ای از مسائل را ارزیابی می‌کند و براساس اولویت‌های خود تصمیم می‌گیرد بنا بر این نمی‌توان در قالب یک حکم کلی یا گزاره عمومی گفت که حضور کشورهای شرقی در ایران پررنگ‌تر خواهد بود یا کشورهای غربی و اروپایی؛ این مسأله باید مورد به مورد و برای هر کشوری به صورت مجزا بررسی شود.

نکته مهم دیگر این است که در دنیای امروز سرمایه‌گذاران بخش خصوصی همپای دولت‌ها در سایر کشورها سرمایه‌گذاری می‌کنند و حضور سرمایه‌های خارجی فقط در انحصار دولت‌ها نیست. به همین خاطر برای قضاوت درباره اینکه سرمایه‌گذاری در کشور ما بیشتر از کدام سمت خواهد بود باید نگاهی فراتر از دولت‌ها داشت و به بخش خصوصی هر کشوری نیز نگاه کرد. گذشته از همه این‌ها و اگرها به عقیده من مهم‌تر و ضروری‌تر این است که موانع کلی و عمومی برای حضور هر سرمایه‌گذار خارجی اعم از دولت خارجی یا سرمایه‌گذار خصوصی خارجی از شرق یا غرب در ایران برطرف شود. از بین رفتن این موانع قطعاً و حتماً تمامی سرمایه‌گذاران را به حضور و فعالیت در کشورمان ترغیب می‌کند و آن زمان دولت و بخش خصوصی ایران خواهد بود که دست به انتخاب خواهد زد. ما باید توجهمان را به حوزه‌هایی که بیشترین جذابیت را برای سرمایه‌گذاران خارجی دارند، معطوف کنیم و اولویت‌های خودمان را نیز در نظر بگیریم؛ سرمایه‌گذاران خارجی به دنبال حضور در بخش‌هایی هستند که اندازه بازار در آن حوزه‌ها بزرگ باشد. درگام اول برای ما هم خیلی خوب است که کالاهایی که واردات آن زیاد است با کمک

سرمایه‌گذاران خارجی در داخل تولید کنیم. سرمایه‌گذاران خارجی برای استفاده از نیروی کار بومی به چند مولفه توجه دارد؛ یک مولفه، جمعیت جوان تحصیلکرده است و این در حالی است که اکنون تنها 80 هزار نفر جوان تحصیلکرده در صنعت ما مشغول به کار هستند که قطعاً در مقایسه با خیل عظیم تحصیلکردگان ما اصلاً قابل پذیرش نیست.

کالاهای دارای فناوری متوسط بیشترین اقلام وارداتی ما را به خود اختصاص می‌دهند، بنابراین اولویت ما برای همکاری با سرمایه‌گذاران خارجی تولید همین کالاها است. به دو دلیل؛ اول اینکه این حوزه نیازمند جذب فناوری است و با حضور سرمایه‌گذار خارجی این انتقال انجام می‌گیرد. در عین حال به جای اینکه کالای نهایی و مصرفی وارد شود به این ترتیب کالاهای مصرفی با فناوری متوسط در داخل تولید می‌شود. بر همین مبنا باید رابطه خوبی با کشورهای مادر فناوری مانند آلمان برقرار کنیم تا بتوانیم حدود 30 درصد از واردات را پوشش دهیم. بزرگ‌ترین چالش و ریسک برای حضور در اقتصاد ایران از منظر سرمایه‌گذاران خارجی شبهه‌دولتی‌ها هستند. یک سرمایه‌گذار خارجی بر مبنای منطق اقتصادی به دنبال تولید و عرضه محصولات و خدمات در داخل و خارج ایران است، در این مسیر می‌تواند و باید با رقبای متعددی رقابت کند، اما اگر در میان این رقبا، شبهه‌دولتی‌ها هم حضور داشته باشند، رانت‌های جدیدی ایجاد خواهد شد که ممکن است به شکست سرمایه‌گذاری منجر شود.